

”Det fremgår af journal fra sygehuset, at hjertelungemaskinen under operationen falder ud, og det derfor må forstås, at min far er blevet hjerneskadet og efterfølgende ikke vågner op af koma og dør af septisk chok.”

Patienternes stemmer i kvalitetsudvikling

Del 1: Vores rejse med patientklager

Del 2: Kan klagesager overhovedet bruges til læring?

Lars Morsø & Søren Bie Bogh

DSKS, Januar 2023

Årsrapport for den patientoplevede kvalitet analyseret gennem systematisk kodning af patientbreve

Odense Universitetshospital
2021

DECEMBER 2022

OPEN

Søren Bie Bøgh, Lars Morsø, Søren Fryd
Birkeland og Sebrina Maj-Britt Hansen
hcat@rsyd.dk

Læsevejledning

Denne rapport præsenterer problemstillinger, der er kommet til udtryk i patientbreve til Odense Universitetshospital (OUH) i 2021, samt udviklingen i klagemønstret fra 2018. Rapporten er tiltænkt som et arbejdsdokument, der kan understøtte kvalitetsudviklingen på OUH.

Rapportens fire dele

Del 1: Formidling af rapportens formål og den systematiske kodning af patientbreve introduceres.

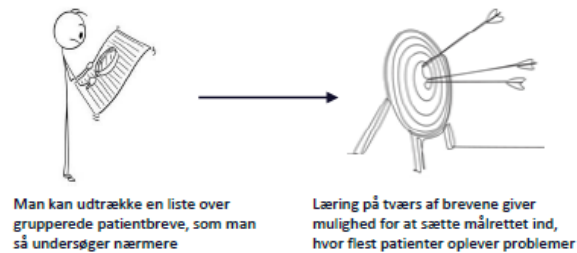
Del 2: Formidling af de overordnede klagemønstre på OUH, herunder type af patientbreve, problemstillinger og patienternes oplevelse af skadesgrad i 2021.

Del 3: Formidling af hver enkelt problemstilling med underproblemer, og hvor i forløbet patienterne har oplevet dette i 2021.

Del 4: Formidling af klagemønstre i perioden 2018-2021 på OUH og på afdelingerne inden for det samme område.

Efter rapporten

Rapporten kan enten stå alene som et overblik, eller den kan bruges aktivt til at lære mere om den patientoplevede kvalitet. Klagemønstrene formidlet gennem denne rapport kan undersøges nærmere ved at tilgå de specifikke patientbreve (se figur 1).

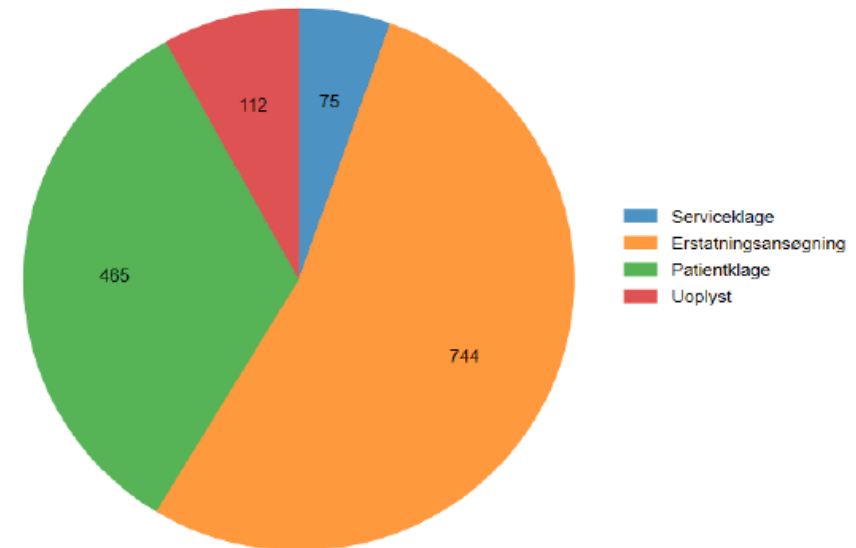
Figur 1: Læring fra systematisk kodede patientbreve

Typer af patientbreve

OUH kan modtage patientbreve fra tre forskellige kilder:

- En patientklage (fra Styrelsen for Patientklager)
- En erstatningsansøgning (fra Patienterstatningen)
- En serviceklage (direkte til ledelsen eller sygehuset)

I 2021 modtog OUH 1.396 patientbreve (se figur 3). Størstedelen af patientbrevene var erstatningsansøgninger, efterfulgt af patientklager, uoplyste klagetyper og serviceklager.

Figur 3 Fordeling af serviceklager, erstatningsansøgninger, patientklager og uoplyst

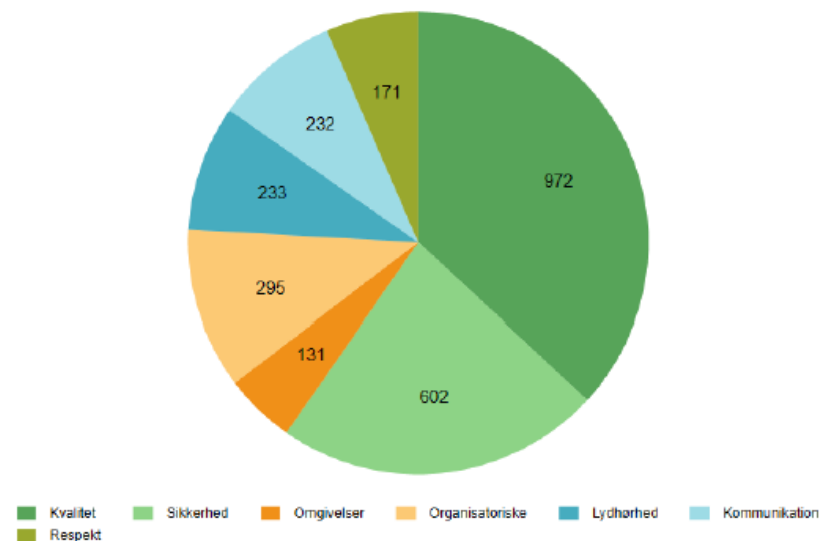
Tabel 1: Oversigt over problemområder, problemer og underproblemer i the Healthcare Complaints Analysis Tool (HCAT).

Problemområde	Problem	Underproblemer
Kliniske problemstillinger	Kvalitet	Forsømmelse - Hygiejne og personlig pleje Forsømmelse - Ernæring og hydrering Forsømmelse - generelt Grov håndtering og ubehag Undersøgelse og monitorering Udarbejdelse og opfølgning på behandlingsplan Behandlingsresultat og bivirkninger
	Sikkerhed	Fejl - diagnose Fejl - medicinering Fejl - generelt Manglende reaktion Klinikerens færdigheder Samarbejde
Ledelses- og service problemstillinger	Omgivelser	Indkvartering Forberedelse Rengøring på afdelingen Udstyr Bemanding Sikkerhed Infektion
	Organisatoriske processer	Forsinkelse - tilgængelighed Forsinkelse - procedurer Overgange Forsinkelse - generelt Bureaukrati Besøg Dokumentation Kontinuitet Prioritering
Relationelle problemstillinger	Lydhørhed	Ignorerer patienter Afviser patienter Påtaget lydhørhed
	Kommunikation	Forsinket information Fejlagtig information Manglende kommunikation Manglende pårørendeinddragelse Sprog vanskeligheder
	Respekt og patientrettigheder	Mangel på respekt Fortrolighed Rettigheder Rettigheder - garanti Samtykke Privatliv

Fordeling af problemstillinger i patientbrevene

Patientbrevene kan beskrive flere problemstillinger, og indeholder i gennemsnit ca. to problemstillinger pr. sag. I figuren nedenfor vises problemstillingerne, som patienterne har beskrevet, og hvordan problemstillingerne fordeler sig.

Patienterne beskrev 2.636 problemstillinger i de 1.396 patientbreve. De hyppigste problemstillinger drejer sig om kvalitet og sikkerhed, mens problemstillinger inden for omgivelser og respekt og patientrettigheder er mindre hyppige (se figur 4).

Figur 4: Fordeling af problemstillinger beskrevet i patientbrevene 2021

Tabel 3: Oversigt over problemstillingernes indhold

Kvalitet	Kliniske standarder for sundhedspersonalets adfærd
Sikkerhed	Fejl, hændelser og personalemæssige kompetencer
Omgivelser	Problemer med faciliteter, service, klinisk udstyr og normering
Organisatoriske processer	Problemer med bureaukrati, ventetider og adgang til ydelser
Lydhørhed	Sundhedspersonalet ignorerer, afviser eller anerkender ikke informationer fra patienten
Kommunikation	Manglende eller fejlagtig kommunikation fra personalet til patient
Respekt og patientrettigheder	Mangel på respekt eller overtrædelse af patientrettigheder fra personalets side.

Del 3: Problemstillingernes fordeling på forløbsstadier på OUH

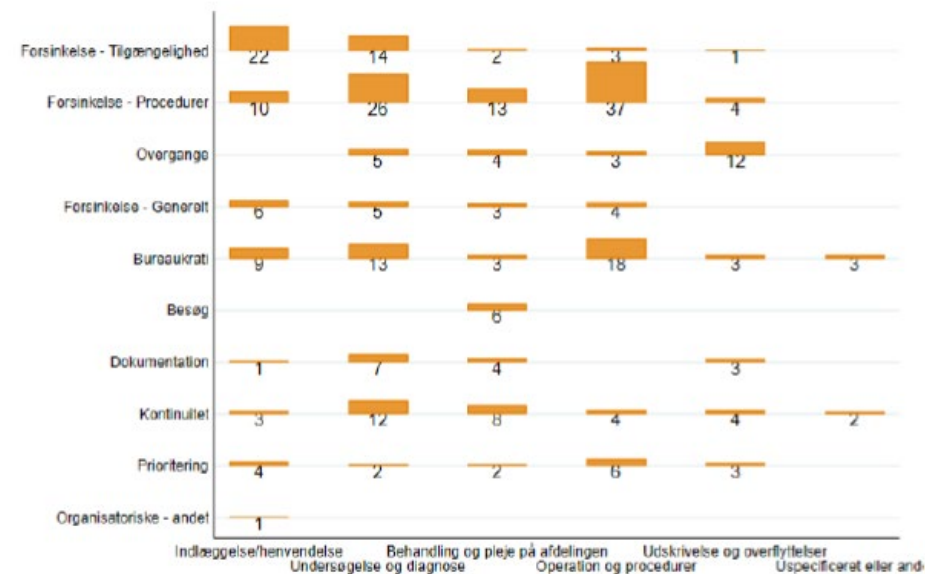
Hver problemstilling har tilknyttet 3-9 underproblemer. I det kommende afsnit beskrives hver enkelt problemstilling ud i dets underproblemer.

De bliver fremstillet grafisk fordelt på stadier i behandlingsforløbet:

- Indlæggelse/henvendelse
- Undersøgelse og diagnose
- Behandling og pleje på afdelingen
- Operation og procedurer
- Udskrivelse og overflyttelser
- Uspecificeret/andet.

Organisatoriske processer

De organisatoriske processer omfatter patienternes problemer med bureaukrati, ventetider og adgang til ydelser. I figur 8 kan fordelingen af underproblemer til organisatoriske processer ses fordelt på forløbsstadier.

Figur 8: Underproblemer til organisatoriske processer fordelt på forløbsstadier på tværs af OUH i 2021

Eksempel på et problem med organisatoriske processer

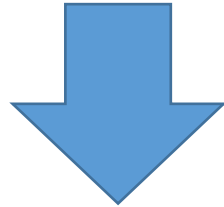
"Jeg brækker venstre håndled 2 steder, og ved en fejl bliver jeg afsluttet og jeg går 7 uger med gips og blev ikke kaldt ind."

Del 1: Vores rejse med patientklager

Hvordan startede interessen?

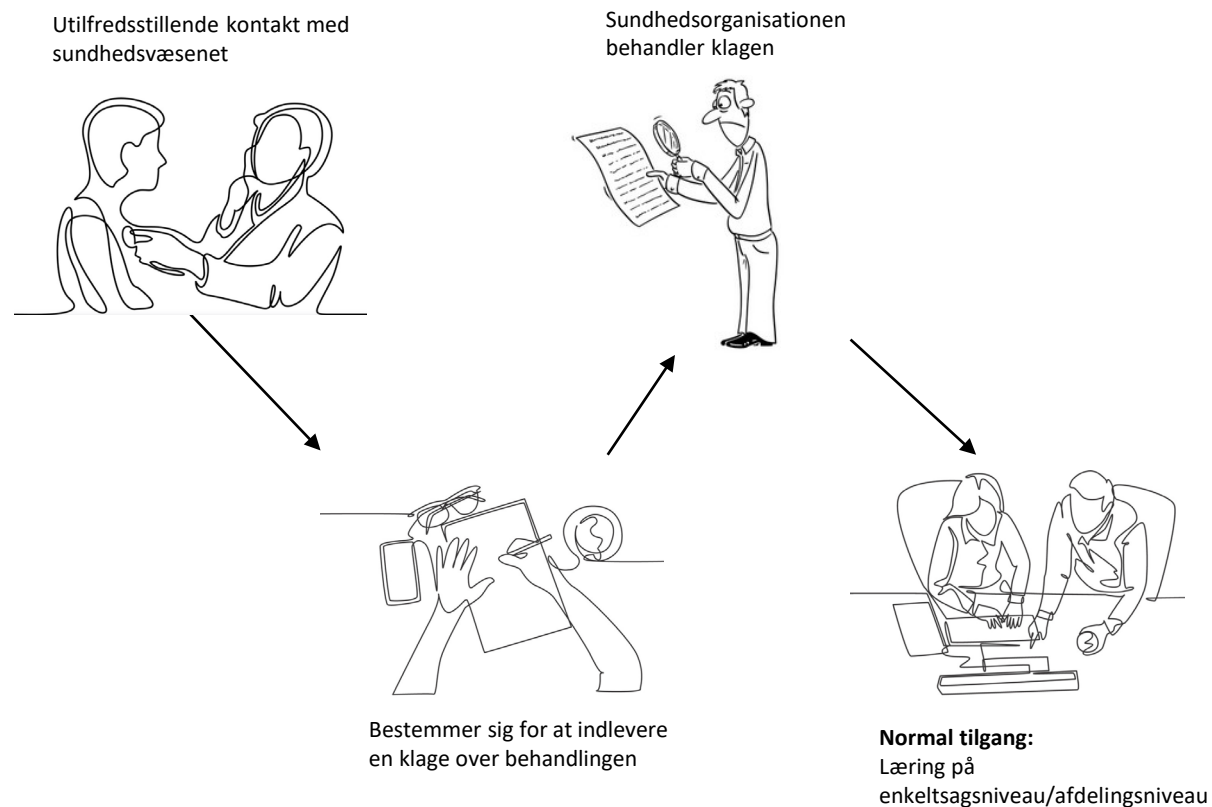
2017-2018: Studier omkring klage-forekomst blandt praktiserende læger

Diverse Birkeland et al. studier

Ny erkendelse: Der ligger RIGTIG meget information i disse patientbeskrivelser

Klagens vej mod læring i dag?

Udfordringer:

- Ingen systematik
- Os mod dem tankegang
- Minimalt overblik på tværs af organisationen
- Tager dem kun seriøst hvis de får "ret"
- Bliver sjældent brugt til QI
- Bliver sjældent brugt til forskning

Der er perspektiv for mere læring!

Hvad siger litteraturen?

SYSTEMATIC REVIEW

OPEN ACCESS

Patient complaints in healthcare systems: a systematic review and coding taxonomy

Tom W Reader, Alex Gillespie, Jane Roberts

ORIGINAL RESEARCH

OPEN ACCESS

The Healthcare Complaints Analysis Tool: development and reliability testing of a method for service monitoring and organisational learning

Alex Gillespie, Tom W Reader

Kodningsark

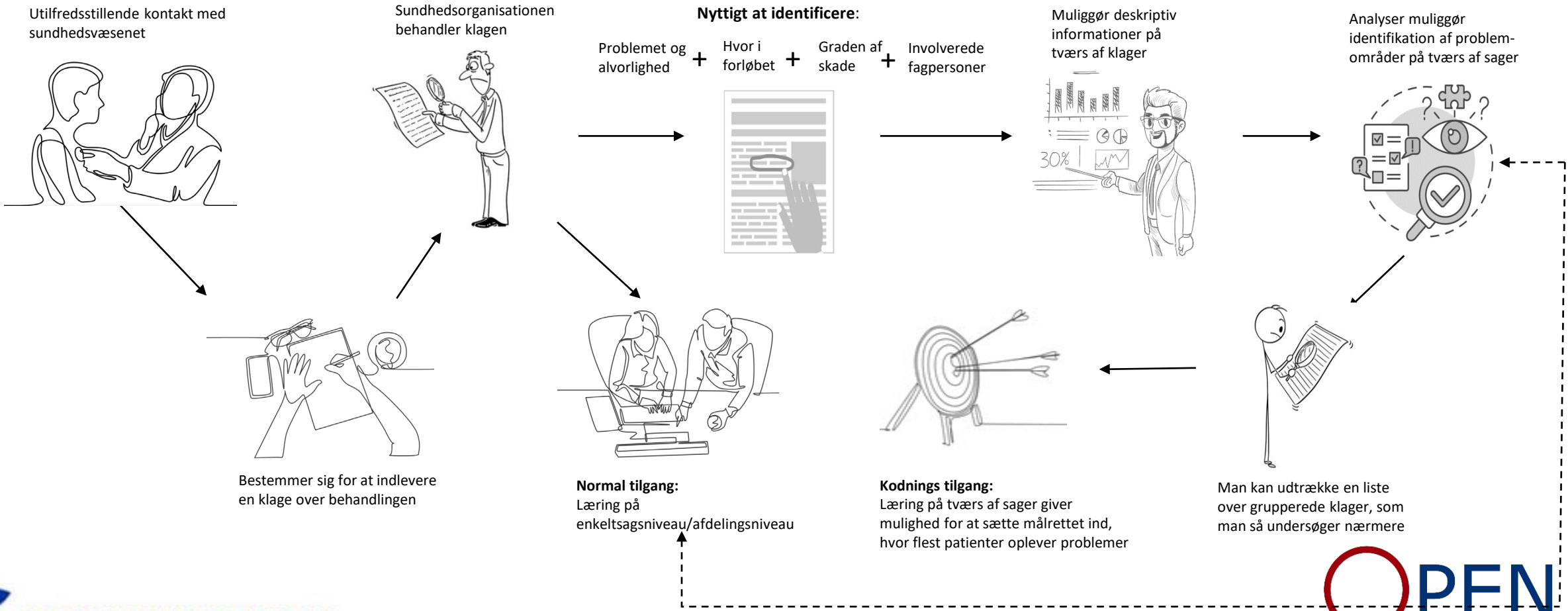
Så hvad er The Healthcare C

En prædefineret kodnings taksonomi

- Typer af problemer
- Hvor i forløbet
- Alvorligheden
- Skaden som patient har oplevet
- Oplysninger omkring tid og sted

Instruktion				Reference nummer
A. Brug manualen til at identificere sværhedsgraden af hver problemkategori (fra 0, fremgår ikke, til 3, meget alvorligt) B. Angiv venligst hvor i forløbet, klagebrevet henviser til C. Kategoriser graden af skade som patienterne oplever D. Angiv yderligere beskrivende oplysninger vedrørende klagen				
A) Område	Kategori	Alvors-grad (0-3)	(B) Hvor i forløbet	Markér hvor i forløbet
Kliniske problemstillinger Problemer vedrørende kvalitet og sikkerhed i behandling og pleje tilbudt af sundhedspersonale (f.eks. læger, sygeplejersker, røntgen- og øvrigt sundhedspersonale)	Kvalitet: Kliniske standarder for sundhedspersonalets adfærd		1. Indlæggelse/henvendelse	
	Sikkerhed: Fejl, hændelser og personale-mæssige kompetencer		2. Undersøgelse og diagnose	
Ledelses- og serviceproblemstillinger Problemer vedrørende omgivelser og organisation inden for hvilken sundhedsydelse leveres (hvor administrativt, teknisk og logistisk personale, samt ledelse normalt er ansvarlige)	Omgivelser: Problemer med faciliteter, service, klinisk udstyr og bemanningen		3. Behandling og pleje på afdelingen	
	Organisatoriske processer: Problemer med bureaukrati, ventetider, og adgang til ydelser		4. Operation og procedurer	
Relationelle problemstillinger Problemer vedrørende enkelte medarbejders opførsel over for patient eller pårørende	Lydhørhed: Sundhedspersonalet ignorerer eller anerkender ikke oplysninger fra patienter		5. Udskrivelse og overflyttelser	
	Kommunikation: Manglende eller fejlagtig kommunikation fra sundhedspersonale til patient		6. Uspecificeret eller andet	
	Respekt og patientrettigheder: Mangel på respekt eller overtrædelse af patientrettigheder fra personalets side			
	Uspecificeret/andet			
C) Angiv graden af den patient rapporterede skade (1) Ubetydelig til (5) Katastrofal (skriv 0 for ikke anvendelig eller uoplyst) =	(D) Angiv yderligere oplysninger om: 1. Hvem har indgivet klagen? ☐ Pårørende ☐ Patient ☐ Ukendt/andre 2. Patientens køn? ☐ Kvinde ☐ Mand ☐ Ukendt/andet 3. Hvilken / hvilke personalegruppe(r) omhandler klagen? ☐ Administrativt personale ☐ Læger ☐ Plejepersonale ☐ Ukendt/andre			

Men hvad kan det så bruges til?

Hvad så nu?

BMJ Open Healthcare Complaints Analysis Tool: reliability testing on a sample of Danish patient compensation claims

The Joint Commission Journal on Quality and Patient Safety 2022; 000:1–9

Er det pålideligt i dansk kontekst?

Compensation Claims in Danish Emergency Care: A Study of the Quality of

Kan det identificere områder?

International Journal for Quality in Health Care, 2020, 52(10), 605–608
doi:10.1093/intqhc/mzaa131
Advance Access Publication Date: 8 October 2020
Research Article
Søren Birkeland MD, PhD
doi:10.1093/intqhc/mzaa163

Men hvem er det vi "lytter til?"

ISQua
International Society for Quality in Health Care
Research Article
Changes following hospital
SØREN BIRKELAND and SØREN BIE BOGH
Original Research Article
Healthcare inequality in compensation claims concerning acute hospital services: a Danish register-based study
SØREN BIRKELAND¹, LARS MORSØ¹, MARIANNE FLØJSTRUP², KIM LYNGBY MIKKELSEN³ and SØREN BIE BOGH¹

Det har stadig perspektiv!

Målet blev nu at testet den på større skala
 - OUH
 Dansk udgave:

Risk Management and Healthcare Policy **Dovepress**
open access to scientific and medical research

 Open Access Full Text Article METHODOLOGY

Quantification of Complaint and Compensation Cases by Introducing a Danish Translated and Cross-Cultural Adapted Edition of the Healthcare Complaints Analysis Tool

Table 1 The Phases of Linguistic Translation and Cross-Cultural Adaption

Stages of the Translation Process		Tasks Conducted at Each Stage
1	Initiation	Contact to developers
		Forming an expert group (Steering group)
2	Translation	Translating the HCAT coding manual from English to Danish
3	Synthesis	Comparing the two translations
		Reaching consensus
		Produce initial Danish version
4	Back Translation	Re-translating the Danish translation back into English
		Creating two back translations
5	Expert committee review	Review of all translated versions
		Reaching consensus on a pilot version
6	Pilot testing	Testing among 3–4 raters (research assistants)
		Rating 10 cases – 5 as a group
		Consensus on any conceptual questions
		Final version
7	Clinical testing	Testing of the final coding taxonomy
		Determining the reliability of the HCAT-DK

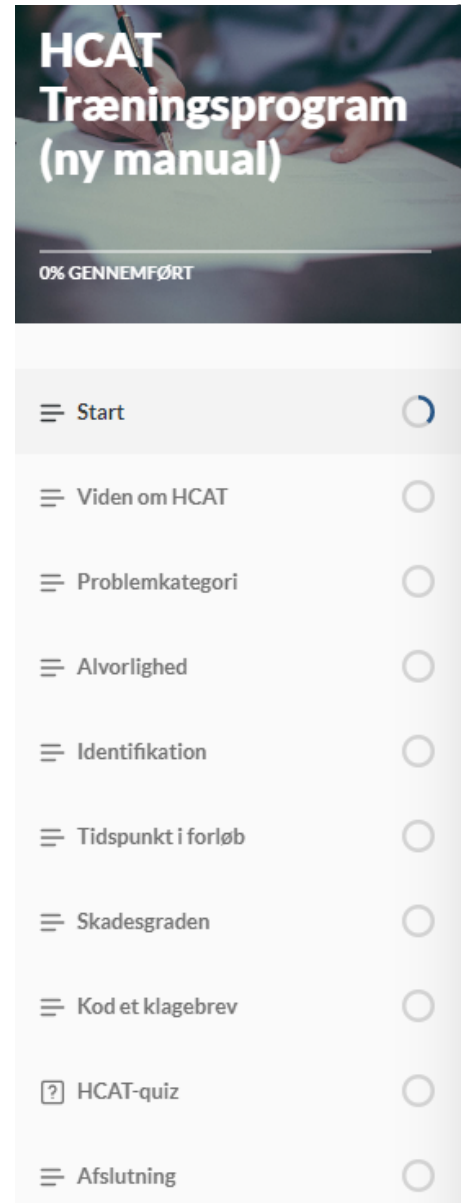
Lars Morsø, Sisse Walløe, Søren Birkeland, Kim Lyngby Mikkelsen, Claire Gudex, Søren Bie Bogh

Skridtet videre:

Dansk manual:

Dansk tilpasning:

Standardiseret uddannelse:

HCAT
Træningsprogram
(ny manual)

0% GENNEMFØRT

- Start
- Viden om HCAT
- Problemkategori
- Alvorlighed
- Identifikation
- Tidspunkt i forløb
- Skadesgraden
- Kod et klagebrev
- HCAT-quiz
- Afslutning

HCAT systemet

Lektion 1 af 10

Start

Velkommen

Dette er træningsprogrammet for Healthcare Complaints Analysis Tool (HCAT), som består af:

- 1) Viden om HCAT-kodning
- 2) Løbende øvelser i brugen af HCAT
- 3) Afsluttende quiz (som skal være bestået for gennemførelse)

Efter denne træning vil du være i stand til at kode klager over sundhedsvæsenet med HCAT. Du kan med fordel henholde dig til HCAT-manualen i løbet af træningen. Tag dig derfor god tid til at læse manualen, før du starter.

[VIS HCAT-MANUALEN](#)

DEL 2: Kan klager overhovedet bruges til læring?

Anvendelighed og formidling

Det satte vi os for at undersøge:

Does systematic analysis of patient complaints at hospitals provide useful information to guide quality improvement? - Experience from Denmark

Lars Morsø, Søren Birkeland, Sisse Walløe, Peter S. Grøn, Helle Rexbye, Søren Bie Bogh

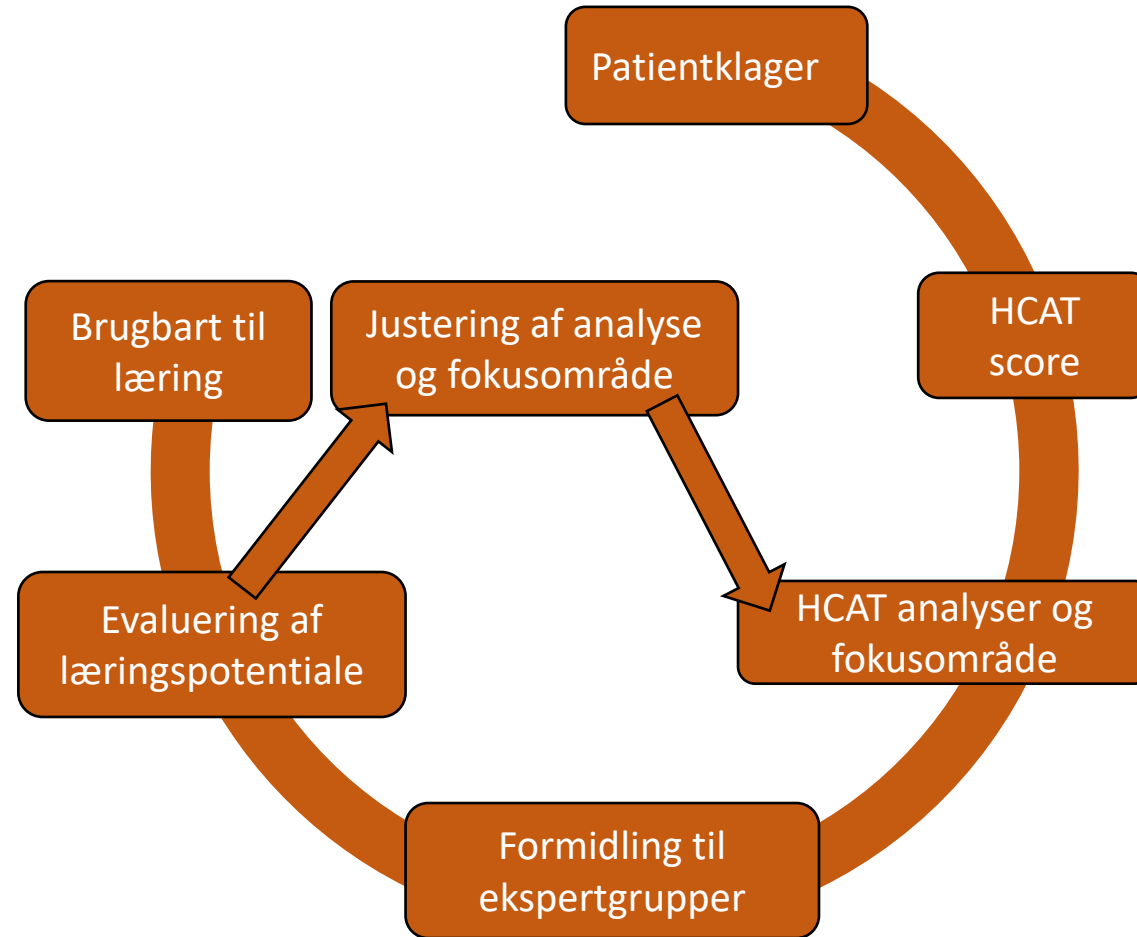

- Test af reliabilitet
- Oversættelse og adaption
- Dansk manual
- Dansk e-læringsystem
- Uddannelse af kodere

- Kan denne tilgang overhovedet anvendes?
- Hvilke analyser er væsentlige?
- Hvordan skal de fremstilles så de giver mening?

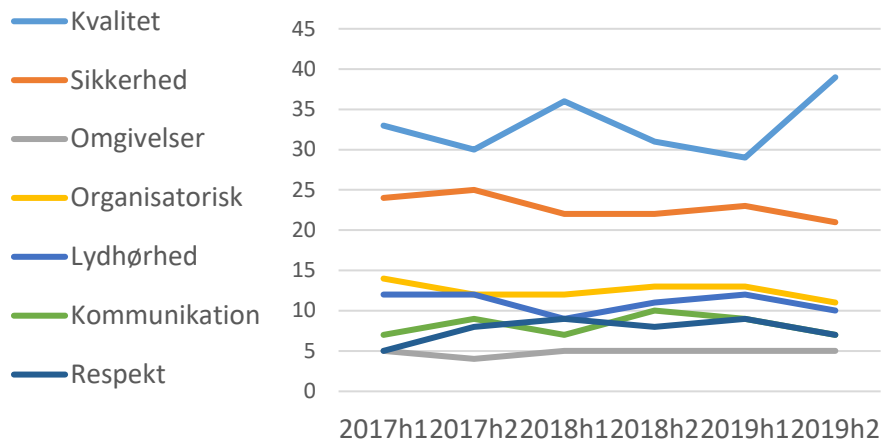

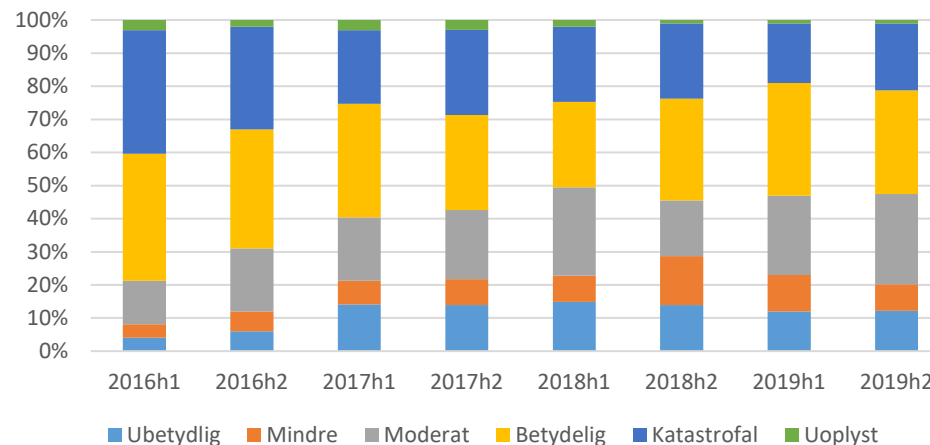
- Samarbejde med Klinisk Udvikling på OUH
- Formidling på forskellige niveauer
 - Kvalitetsafdelingen på SHS
 - Patient og pårørende råd
 - Kvalitets- og Patientsikkerhedsrådet
 - Region Syddanmark
 - OUH direktion

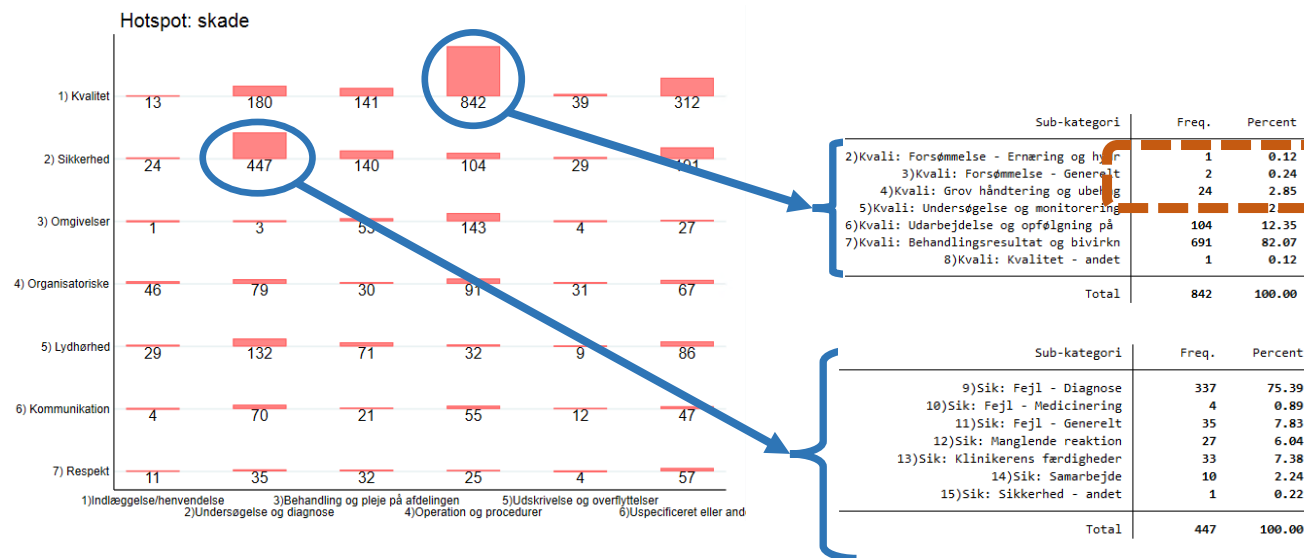
2017-19: Procentfordeling af Klagepunkter

Skade fordelt per halv år

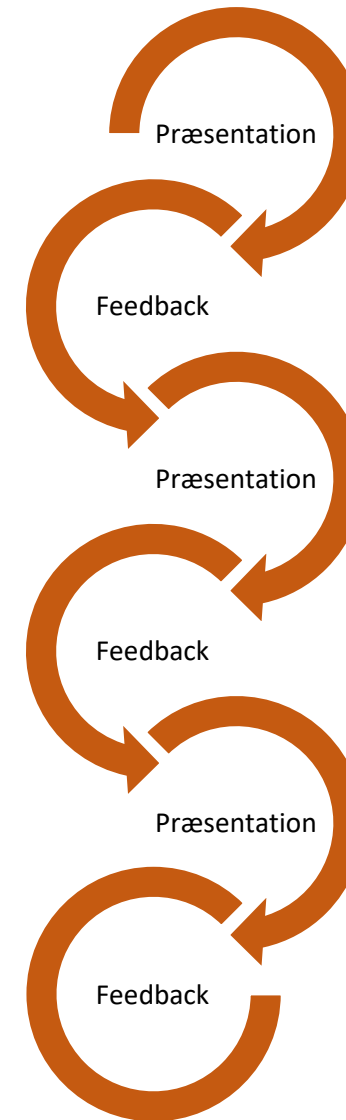
Skadesgrad	alvor			Total
	Lav	Mellem	Høj	
1)Ubetydlig	351	312	71	734
2)Mindre	197	248	80	525
3)Moderat	197	791	319	1,307
4)Betydelig	260	1,005	783	2,048
5)Katastrofal	108	604	817	1,589
6)Uoplyst	19	71	42	132
Total	1,192	3,031	2,112	6,335

Konklusion

- Efter flere justeringer, fandt alle parter tilgangen anvendelig for læring.
- Direktionen på OUH har iværksat en prospektiv kodning af klagesager
- Der pågår nu et arbejde med at få resultaterne ud i klinikken.

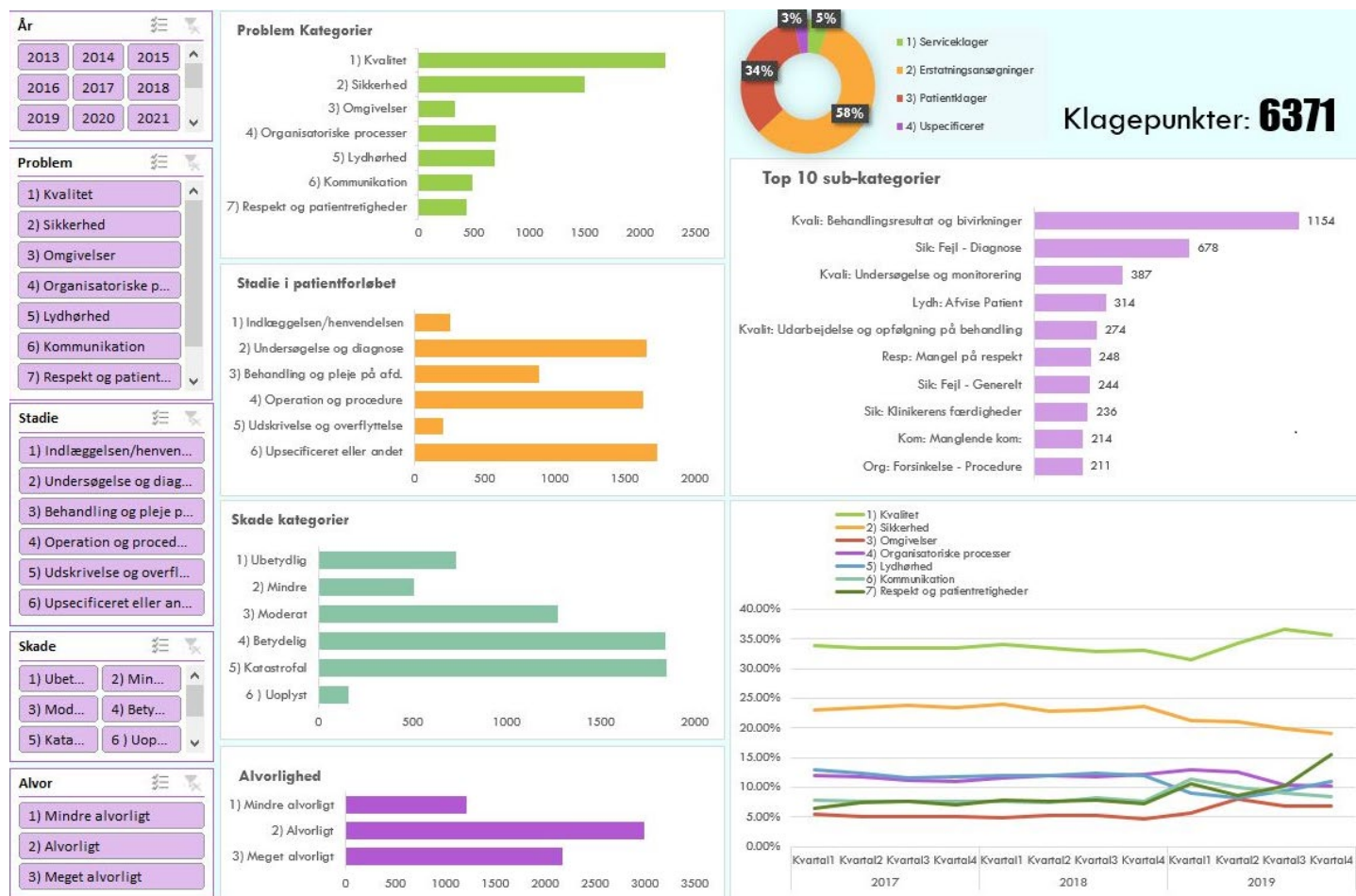

Udvikling

Anvendelighed

Disseminering

Har forskellige niveauer i organisationen brug for forskellige analyser?

- Samarbejde med Klinisk Udvikling om rapporter på forskellige niveauer
 - Afdelinger

- Samarbejde med Klinisk Udvikling om rapporter på forskellige niveauer
 - Direktion

Årsrapport for den
patientoplevede kvalitet
analyseret gennem systematisk
kodning af patientbreve

Odense Universitetshospital
2021

DECEMBER 2022

OPEN

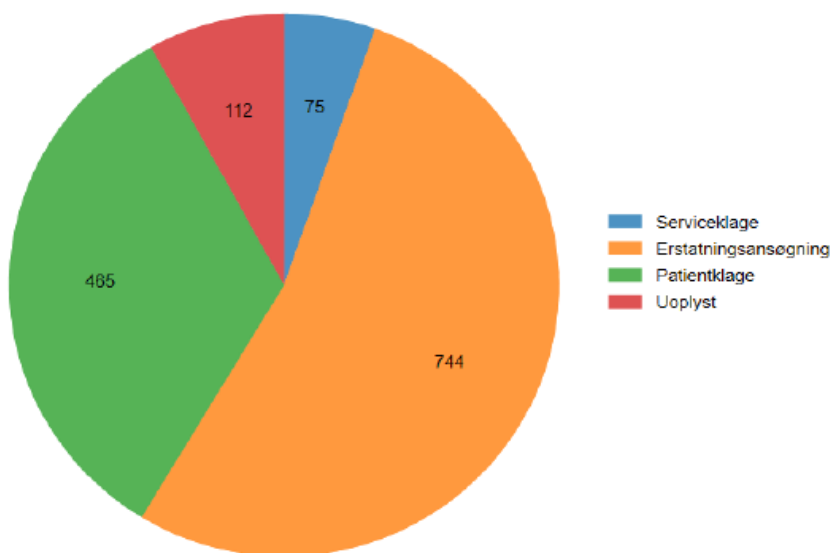
Søren Bie Bøgh, Lars Morsø, Søren Fryd
Birkeland og Sebrina Maj-Britt Hansen
hcat@rsyd.dk

Typer af patientbreve

OUH kan modtage patientbreve fra tre forskellige kilder:

- En patientklage (fra Styrelsen for Patientklager)
- En erstatningsansøgning (fra Patienterstatningen)
- En serviceklage (direkte til ledelsen eller sygehuset)

I 2021 modtog OUH 1.396 patientbreve (se figur 3). Størstedelen af patientbrevene var erstatningsansøgninger, efterfulgt af patientklager, uoplyste klage typer og serviceklager.

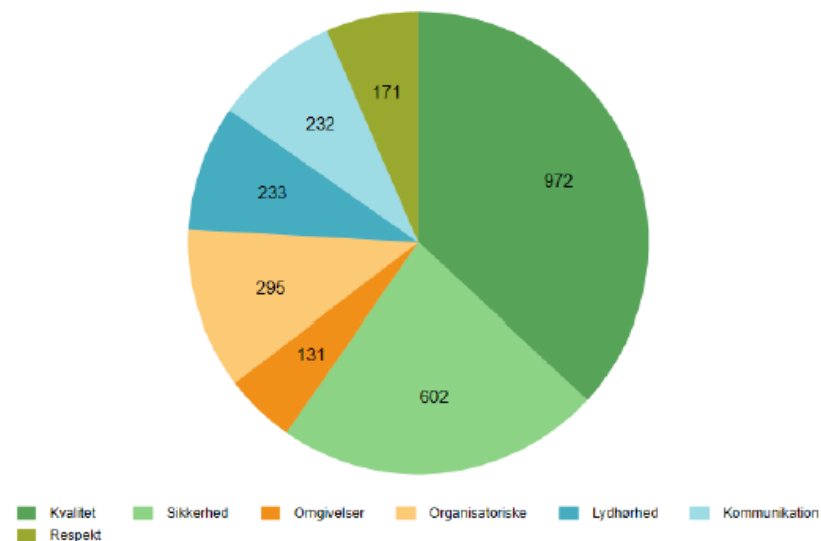

Figur 3: Fordeling af serviceklager, erstatningsansøgninger, patientklager og uoplyst

Fordeling af problemstillinger i patientbrevene

Patientbrevene kan beskrive flere problemstillinger, og indeholder i gennemsnit ca. to problemstillinger pr. sag. I figuren nedenfor vises problemstillingerne, som patienterne har beskrevet, og hvordan problemstillingerne fordeler sig.

Patienterne beskrev 2.636 problemstillinger i de 1.396 patientbreve. De hyppigste problemstillinger drejer sig om kvalitet og sikkerhed, mens problemstillinger inden for omgivelser og respekt og patientrettigheder er mindre hyppige (se figur 4).

Figur 4: Fordeling af problemstillinger beskrevet i patientbrevene 2021

Tabel 3: Oversigt over problemstillingernes indhold

Kvalitet	Kliniske standarder for sundhedspersonalets adfærd
Sikkerhed	Fejl, hændelser og personalemæssige kompetencer
Omgivelser	Problemer med faciliteter, service, klinisk udstyr og normering
Organisatoriske processer	Problemer med bureaukrati, ventetider og adgang til ydelser
Lydhørhed	Sundhedspersonalet ignorerer, afviser eller anerkender ikke informationer fra patienten
Kommunikation	Manglende eller fejlagtigt kommunikation fra personalet til patient
Respekt og patientrettigheder	Mangel på respekt eller overtrædelse af patientrettigheder fra personalets side.

Del 3: Problemstillingernes fordeling på forløbsstadier på OUH

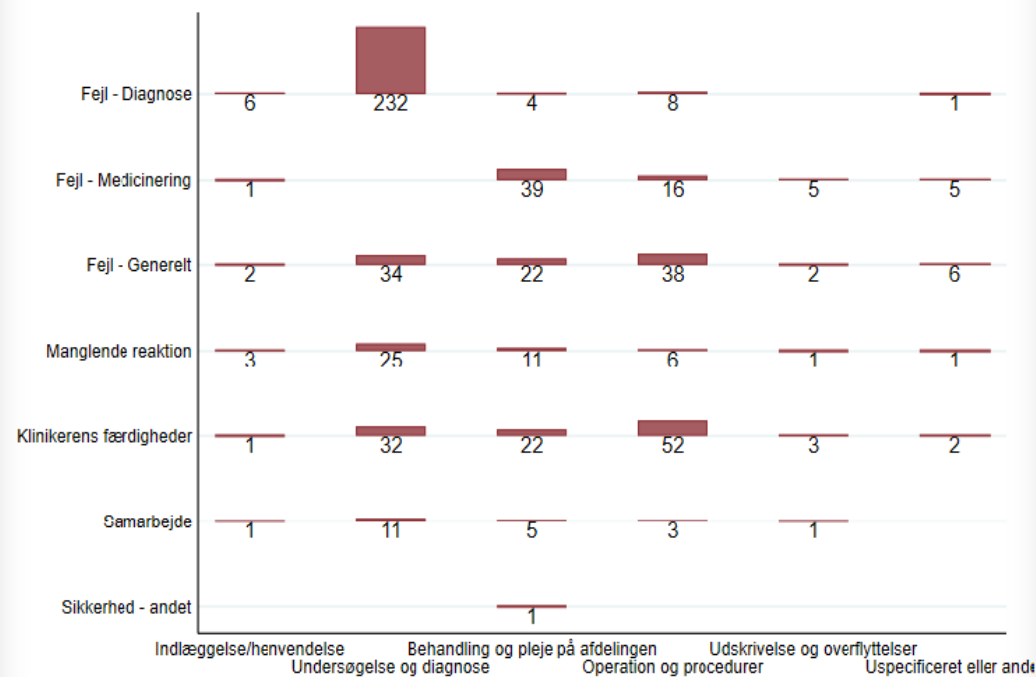
Hver problemstilling har tilknyttet 3-9 underproblemer. I det kommende afsnit beskrives hver enkelt problemstilling ud i dets underproblemer.

De bliver fremstillet grafisk fordelt på stadier i behandlingsforløbet:

- Indlæggelse/henvendelse
- Undersøgelse og diagnose
- Behandling og pleje på afdelingen
- Operation og procedurer
- Udskrivelse og overflyttelser
- Uspecificeret/andet.

Sikkerhed

Sikkerhedsproblemer omfatter underproblemerne fejl, hændelser og personalemæssige kompetencer som patienterne oplever. Dette indbefatter patientens oplevelse af problemer inden for diagnosticering, medicinering, manglende reaktion, klinikerens færdigheder og samarbejde. I figur 6 ses fordelingen af underproblemer til sikkerhed fordelt på forløbsstadier.

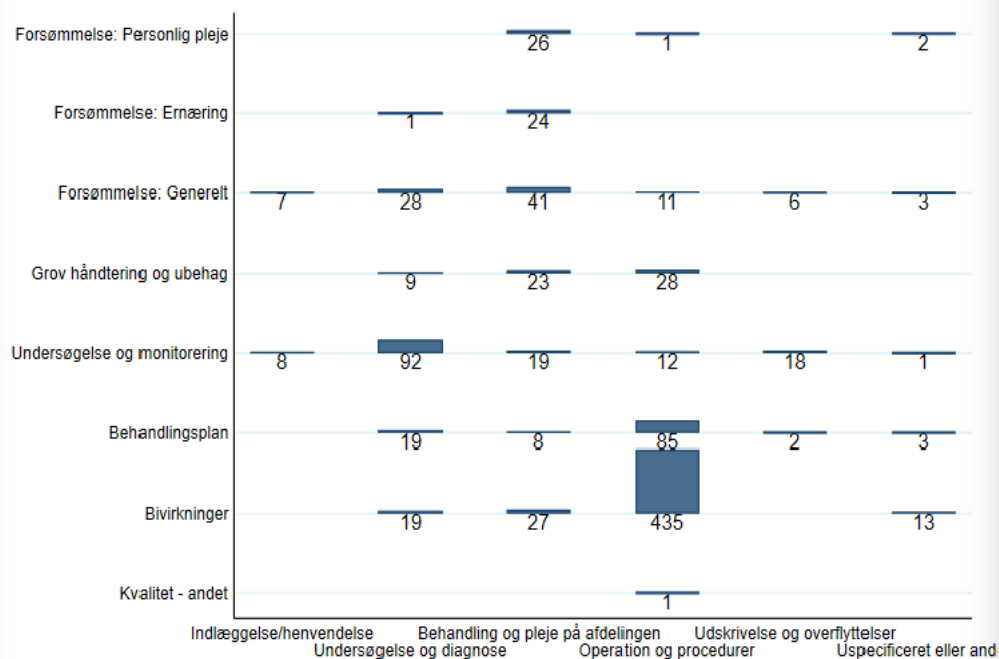
Figur 6: Underproblemer til sikkerhed fordelt på forløbsstadier på tværs af OUH i 2021

Eksempel på et sikkerhedsproblem

"På trods af en række undersøgelser har OUH overset, at forværringen af smerter sandsynligvis skyldes en rotation af højre æggestok således, at denne blev afskåret blodtilførsel og efterfølgende er gået til."

Kvalitet

Kvalitetsproblemer dækker over patienternes oplevelse af den kliniske standard for sundhedspersonalets adfærd. De omfatter forsømmelse, grov håndtering, undersøgelse, monitorering, behandlingsplan og behandlingsresultat. I figur 5 kan fordelingen af underproblemer til kvalitetsproblemer ses fordelt på forløbsstadier.

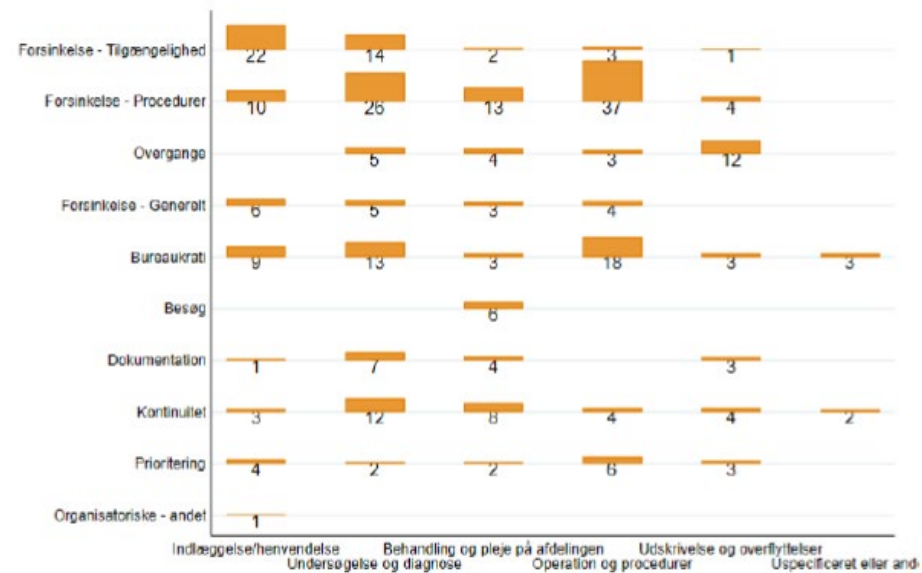
Figur 5: Underproblemer til kvalitet fordelt på forløbsstadier på tværs af OUH 2021

Eksempel på et kvalitetsproblem

"Om natten ved ankomst har min søn meget ondt (...). Der lægges ikke nogen smertebehandlingsplan for ham. Jeg spørger adskillige gange om en smerteplan, men jeg får at vide han kun skal have Panodil. Jeg mener ikke det er rimeligt at der ikke er en smertebehandlingsplan for ham, når Panodil er utilstrækkeligt."

Organisatoriske processer

De organisatoriske processer omfatter patienternes problemer med bureaukrati, ventetider og adgang til ydelser. I figur 8 kan fordelingen af underproblemer til organisatoriske processer ses fordelt på forløbsstadier.

Figur 8: Underproblemer til organisatoriske processer fordelt på forløbsstadier på tværs af OUH i 2021

Eksempel på et problem med organisatoriske processer

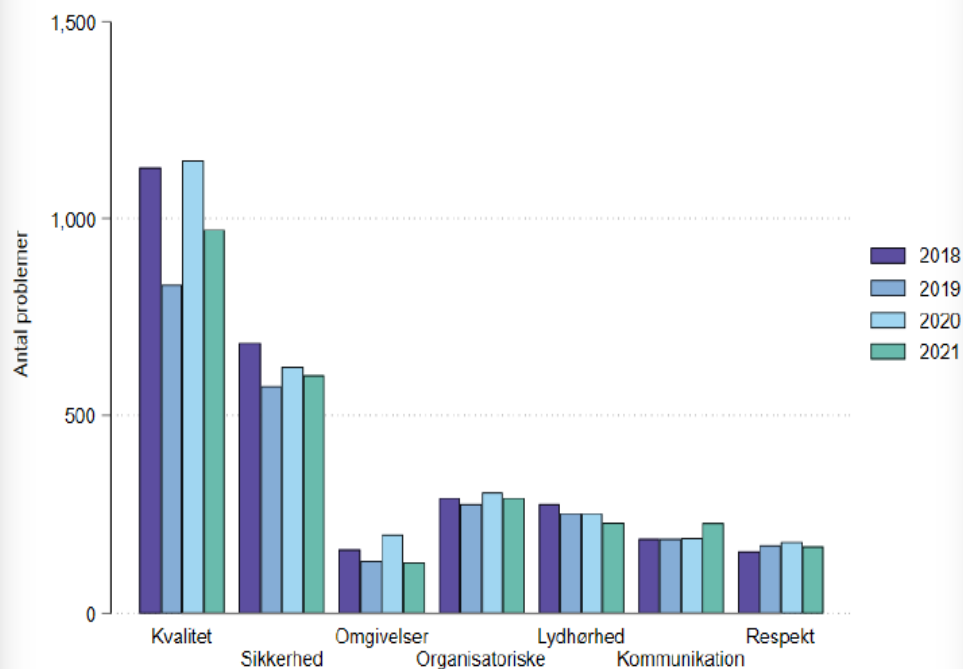
"Jeg brækker venstre håndled 2 steder, og ved en fejl bliver jeg afsluttet og jeg går 7 uger med gips og blev ikke kaldt ind."

OUH

OUH modtog de 1.396 patientbreve i 2021. I 2018, 2019 og 2020 kom der henholdsvis 1.400, 1.135 og 1.421 patientbreve.

De 1.396 patientbreve i 2021 beskrev 2.636 problemstillinger I 2021. Kvalitet den hyppigste problemstilling (37 %), herefter kom sikkerhed (23 %), organisatoriske processer (11 %), kommunikation (9 %), lydhørhed (9 %), respekt og patientrettigheder (6 %) og omgivelser (5 %).

I figur 12 ses klagemønstret for hele OUH i perioden 2018 til 2020. Der ses en nedgang i kvalitets- og omgivelserproblemer i 2021 sammenlignet med 2020. Derimod ses en lille stigning i kommunikationsproblemer i forhold til 2018-2020.

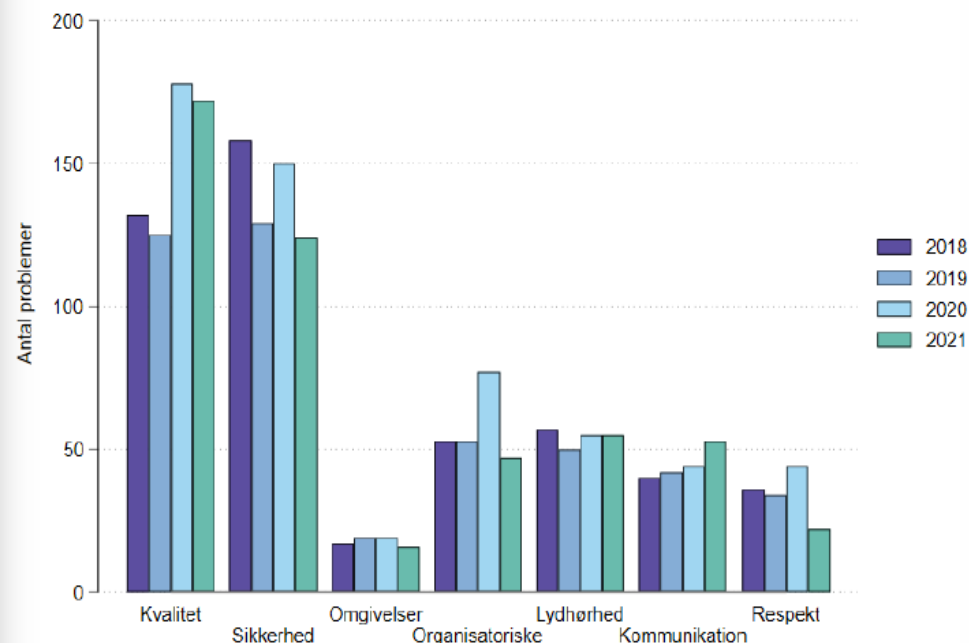
Figur 12: Klagemønstret i perioden 2018-2021 for hele OUH

Medicinske afdelinger

De medicinske afdelinger modtog 253 patientbreve i 2021. I 2018, 2019 og 2020 kom der henholdsvis 222, 195 og 254 patientbreve.

De 253 patientbreve i 2021 beskrev 489 problemstillinger. Kvalitet var den hyppigste problemstilling (35 %), og derefter sikkerhed (25 %), lydhørhed (11 %), kommunikation (11 %), organisatoriske processer (10 %), respekt og patientrettigheder (4 %) og omgivelser (3 %).

I figur 13 ses klagemønstret for de medicinske afdelinger fra 2018 til 2021. Klagemønstret for 2021 adskiller sig fra de andre år, hvor der f.eks. i 2018 blev beskrevet flere problemstillinger inden for sikkerhed end kvalitet. Der ses ligeledes et fald af problemstillingerne organisatoriske processer og respekt, hvorimod kommunikationsproblemer er svagt stigende over den treårige periode.

Figur 13: Klagemønstret i perioden 2018-2021 for medicinske afdelinger på OUH

Tak for opmærksomheden

Spørgsmål vedr. HCAT kan sendes til:

hcat@rsyd.dk

Lars Morsø, Lektor
Lars.Morsoe@rsyd.dk
Odense Universitets Hospital

Søren Bie Bogh, Lektor
Søren.Bie.Bogh@rsyd.dk
Odense Universitets Hospital